

Concertul Filarmonicii Israeliene la Tel Aviv

5.01.2023

Publicul aștepta plin de emoție interpretarea concertului de Max Bruch pentru vioară și orchestră, una din paginile cele mai frumoase ale literaturii muzicale romantice scrise pentru acest instrument...mai ales că onoarea de a-l desăvârși îi revenea solistului de talie mondială, violonistul **Nikolaj Szeps Zneider**.

Iată că exact înaintea începerii concertului, suntem anunțați în legătură cu o schimbare inevitabilă în program și anume: înlocuirea concertului de Bruch cu o lucrare orchestrală, Simfonia 104, numită „Cimpoiul” de **Joseph Haydn**, cauzată de îmbolnăvirea subită a solistului, de o gripă, nu foarte gravă dar desigur inoportună.

Publicul, ușor dezamăgit, aștepta totuși cu curiozitate interpretarea unei lucrări neintroduse în program care constituia ca și pentru public și pentru orchestra, o surpriză. Oare cum puteau să se descurce orchestranții și dirijorul probabil doar cu maximum o singură repetiție deoarece îmbolnăvirea solistului s-a manifestat doar în aceeași dimineață?

Interpretarea simfoniei a fost o adevărată revelație. Încă o dată ca de atâtea alte dați, dăruirea și înalta profesionalitate a dirijorului **Shani Lavi** și a minunaților instrumentiști, și-au spus cuvântul. Interpretarea a fost extraordinară nu numai pentru că a atins perfecțiunea unei execuții de o rară acuratețe și sincronizare ci și prin folosirea în mod original și sugestiv al accentelor prevăzute în text și al ușoarelor schimbări de tempo, cu mici exagerări care însă nu depășeau bunul gust ci aduceau din contra un plus de expresivitate, de umor și de prospețime.

Simfonia „Cimpoiul”, ultima simfonie pe care **Joseph Haydn** ne-a lăsat-o moștenire, considerată o culme a simfonismului, a fost scrisă cu ocazia celei de a doua vizite a compozitorului la Londra. Este concepută în patru părți, urmând rigorile clasice legate de structură și de construcție. Ca de obicei, melodicitatea, caracterul, ritmul, caracteristice marelui compozitor ne sugerează savoare, vivacitate și optimism.

A doua lucrare programată pentru acest concert, a fost Simfonia a cincea în si bemol major de **Anton Bruckner**, un reprezentant tipic al romantismului german. A fost concepută între anii 1876-1878 dar compozitorul nu a auzit-o niciodată cântată de vreo orchestră pentru că premiera ei a avut loc în 1894 la Gratz, cu doi ani înainte de moartea acestuia când boala nu-i mai permitea vreo deplasare.

Mult timp, opera marelui compozitor a fost controversată, simfoniile lui considerate greoaie, mult prea complicate ca structură și exagerat de ample ca dimensiune. Cei care au descoperit geniul și profunzimea spirituală a acestui titan al muzicii, au fost Gustav Mahler și Hugo Wolf.

Bruckner a scris nouă simfonii și este considerat de mulți critici muzicali ca foarte apropiat de L.V. Beethoven, un alt mare geniu al muzicii. Întreaga lui viață a fost copleșită de o dragoste profundă pentru

D-zeu, devotament exprimat prin fiecare teamă, orchestrație, structură și prelucrare armonică. De fapt, el însuși dedică ultima lui simfonie lui D-zeu, Creatorului Suprem pe care l-a slujit cu devotement și profundă credință întreaga viață.

Simfonia a cincea este împărțită în patru părți conform tradiției clasice, în care compozitorul însă, folosește trei teme în loc de două, face combinații între forma de sonata și fuga și dă o mare amploare prelucrărilor tematice. Dirijorul Shani Lavi a dispus așezarea instrumentelor în orchestră altfel decât cea tradițională, realizând un efect stereo în dialogul dintre instrumentele de alamă. De asemenea dispunerea contrabașilor în fundal, a fost benefică scoțând în evidență rolul de punct de pedală în procedurile contrapunctice, această simfonie fiind considerată o capodoperă a contrapunctului.

Prima parte este construită în formă de sonata. Folosind însă trei grupuri tematice, a doua parte este scrisă în formă de lied în trei secțiuni iar partea a treia sub forma unui scherzo. Finalul este o combinație de fugă și formă de sonata. Prima temă din expoziție este concepută ca o fugă în patru părți pentru corzi iar tema finală este un coral splendid pentru alămuri.

În tratare, compozitorul folosește din nou construcția unei fugi iar în repriză o fugă dublă bazată pe prima temă. Coda combină cele două teme dar aduce în plus tema principală a primei părți creând un fel de simetrie.

Folosirea aparatului de alămuri în mod dominant, frumusețea și frecvența coralelor, modul în care sunt folosite motivele luate din folclorul german, temele complexe de mari dimensiuni dar mai ales profunzimea spirituală în special în părțile lente fac din această simfonie ca și de altfel din toată creația bruckneriană, o capodoperă.

Dirijorul, Shahav Lavi, o personalitate marcantă în viața muzicală din Israel și din întreaga lume, atât de iubit și apreciat de colegii lui orchestranți, desi foarte tânăr, s-a impus pe drept cuvânt definitiv publicului israelian. Succesul de răsunet al acestui concert este o dovadă în plus.

Delia Bodea Jacob

